

Zodpovedné manželstvo a rodičovstvo

a

Ochrana života a zdravia

- prierezová téma v predmete NV/N

A: VŠEOBECNÉ CIELE

- poznať úlohy rodiny a jej členov
- chápať význam rodičovskej lásky v živote dieťaťa
- zdôvodniť dôležitosť pozitívnych vzťahov medzi členmi rodiny a v širšom rodinnom spoločenstve
- poznať základné princípy zdravého životného štýlu a nerizikového správania vo svojom živote
- poznať etický systém, ktorý umožňuje osvojiť si spoločensky žiaduce a morálne správne postoje, názory a presvedčenie, správne hodnotiť vzťahy medzi pohlaviami, vzťahy v manželstve a v rodine
- poznať možné riziká predčasných a rizikových sexuálnych aktivít
- chráni život a vníma telesné a duševné zdravie ako dar
- sa riadi rozumnými pravidlami pre udržanie a rozvoj zdravia aj života

VŠEOBECNÉ CIELE podľa jednotlivých ISCED (prevzaté podľa

https://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/statny-vzdelavaci-program/vychova_k_manzelstvu.pdf - čiastočne upravené)

Zodpovedná láska a čistota – ISCED 1

- rozvíjať zodpovednosť žiakov voči sebe a iným, aby boli schopní prevziať zodpovednosť za vlastné správanie
- pomáhať žiakom rozvíjať pozitívne sebavedomie, pestovať sebaúctu žiakov, rozvíjať úctu k druhým
- pestovať v žiakoch schopnosť výberu na základe správneho rozhodnutia, a to i v prípade, že budú vystavení negatívnejmu tlaku (asertivita)
- formovať sociálne zručnosti žiakov v interakcii s inými: vytvárať a zvládnuť vzťahy, odhaľovať a riešiť problémy, jasne a výstižne formulovať myšlienky, vypočúť mienku iných v diskusii a iné
- viesť žiakov k utváraniu personálnej bezpečnosti, poznať rozdiely medzi vhodnými a nedovolenými telesnými dotykmi
- viesť žiakov k tomu, aby si postupne uvedomovali a osvojili svoju pohlavnú rolu so zreteľom na spoločenský–mravné normy vzájomného správania
- zdôrazňovať význam kamarátstva a priateľstva, ktoré pomáha rozvíjať interpersonálne vzťahy – empatiu, komunikačné schopnosti
- pestovať v žiakoch túžbu založiť si v dospelosti rodinu, mať vlastné deti a tieto s láskou vychovávať
- formovať postoje k bezpečnému správaniu vo vzťahu k zdraviu, špeciálne v otázkach prevencie AIDS
- oboznámiť žiakov s negatívnymi účinkami fajčenia, alkoholu a iných drog na zdravie a správanie jednotlivca
- poskytnúť žiakom prvotné informácie o vzniku a vývine ľudského jedinca, starostlivosť rodičov o dieťa (výživa a opatera)
- poskytnúť žiakom základné poznatky o biologických, emocionálnych a sociálnych zmenách v puberte

Zodpovedná láska a čistota – ISCED 2

- pomáhať žiakom v procese sebauvedomovania a sebaúcty, rozvíjania tolerancie a zodpovednosti ako základných podmienok humánnych vzťahov medzi pohlaviami
- dať žiakom ucelený etický systém, ktorý im osobne umožní osvojiť si spoločensky žiaduce a eticky správne postoje, názory a presvedčenie, aby vedeli správne hodnotiť vzťahy medzi pohlaviami, vzťahy v manželstve a v rodine
- viesť žiakov k pochopeniu lásky ako základnej zložky sexuality
- pripraviť žiakov na zodpovedné rozhodovanie v kritických oblastiach psychosexuálneho vývinu na základe mravných a všeobecne platných hodnôt a noriem
- prispievať k prehĺbeniu poznatkov o sexuálnom rozmere nášho života a k jeho pochopeniu. V tomto procese sú podstatné city, hodnoty a kultivovaná komunikácia
- sprostredkovať žiakom základné poznatky o biologických, psychických a sociálnych zmenách v puberte

- v týchto súvislostiach dať žiakom aj primerané informácie o anatómii a fyziológii rozmnožovacieho ústrojenstva ženy a muža, priblížiť im proces rozmnožovania, vnútromaternicový vývin plodu vrátane priebehu gravidity a pôrodu
- vysvetliť žiakom význam plánovaného rodičovstva, význam harmonickej a zdravej rodiny pre optimálny telesný a duševný vývin dieťaťa, zásady rodinnej výchovy, práva a povinnosti rodičov a detí, zoznámiť ich s medzinárodnými konvenciami o právach dieťaťa a s Deklaráciou práv dieťaťa
- vysvetliť žiakom možné riziká predčasných a rizikových sexuálnych aktivít, vrátane nežiaducej gravidity, interrupcie, pohlavných chorôb a nákazy HIV/AIDS
- zoznámiť žiakov s metódami plánovaného rodičovstva – prirodzené ekologické metódy plánovaného rodičovstva založené na poznaní zákonitostí plodnosti ženy a rôzne metódy
- antikoncepcia, ich vplyv na zdravotný stav a vzájomný vzťah medzi mužom a ženou, či životné prostredie
- vysvetliť žiakom nebezpečenstvo zneužívania drog pre reprodukčné zdravie a možnosti nákazy HIV/AIDS
- naučiť žiakov odolávať negatívnym vplyvom rovesníckych skupín, rôznym médiám, ale naučiť ich aj aktívnej obrane pred možným sexuálnym zneužitím
- rozvíjať u žiakov kritické myslenie pri hodnotení mediálnych produktov ponúkajúce rôzne životné štýly, modely správania sa muža a ženy i komercializáciu ľudskej sexuality
- naučiť žiakov potrebným sociálnym zručnostiam, asertívnemu správaniu a empatie. V týchto súvislostiach im zdôrazniť význam sebaovládania a sebadisciplíny pri vytváraní kvalitných a rovnocenných medziľudských vzťahov.

Zodpovedná láska a čistota – ISCED 3

- objasniť žiakom obsah pojmov priateľstvo, láska, manželstvo, rodina, sex
- poučiť žiakov o psychologických a sociálnych aspektoch manželstva, rodiny a rodičovstva, vzťahov v manželstve, v rodine, v rodičovskej starostlivosti a výchove
- vychovávať žiakov k osobnej a občianskej zodpovednosti a k príprave na manželstvo a rodičovstvo
- vysvetliť význam dodržiavania vernosti v manželstve (spoločenský, etický, psychologický, zdravotný)
- zvýrazniť vlastnosti potrebné pre manželstvo (tolerancia, vzájomné pochopenie, pomoc, ...)
- poukázať, ako vplýva rozvod rodičov na duševný stav a ďalší vývin dieťaťa
- objasniť sociálne i zdravotné aspekty, motiváciu a voľbu metód plánovaného rodičovstva
- pripraviť žiakov na rolu rodiča, pritom zdôrazniť ako podmienku osobnostnú zrelosť
- poukázať na krásu rodičovstva, osobnú dimenziu materstva a otcovstva
- zdôrazniť zodpovednosť rodičov za výchovu dieťaťa, význam pozitívneho príkladu a kultivovanej komunikácie pre optimálny vývin dieťaťa
- oboznámiť žiakov s priebehom tehotenstva, narodením dieťaťa v úplnej rodine
- oboznámiť žiakov s dostupnými prostriedkami a metódami antikoncepcie a ich vplyvom na zdravotný stav, zoznámiť ich aj s prirodzenými ekologickými metódami regulácie počatia
- zdôrazniť žiakom nepriaznivé zdravotné a psychické dôsledky interrupcie
- viesť žiakov k pochopeniu medzigeneračnej solidarity a k povinnosti postarať sa o rodičov v starobe
- zdôrazniť žiakom nevyhnutnosť dodržiavať osobnú hygienu
- poučiť žiakov o etike intímneho života
- upozorniť na problémy súvisiace s predčasným sexuálnym životom a jeho vplyvom na celkový vývin osobnosti, zdôrazniť najmä negatíva predčasného pohlavného života i možný vznik rôznych duševných zranení
- viesť žiakov k pohlavnej zdržanlivosti, učiť ich sebaovládaniu, seba výchove, v tej súvislosti ich poučiť o pettingu a masturbácii
- upozorniť žiakov na následky pohlavnej promiskuity a s tým súvisiaci častý výskyt pohlavných chorôb
- objasniť žiakom vznik a podstatu nevyliciteľnej choroby AIDS a spôsoby prevencie,
- upozorniť na nebezpečenstvo drogovej závislosti
- upozorniť žiakov na najčastejšie pohlavné úchyľky a nezvyčajné sexuálne správanie, naučiť ich odmietať akékoľvek sexuálne aktivity, ktoré nie sú v súlade s ich presvedčením a cítením.

Ochrana života a zdravia – ISCED 1, ISCED 2, ISCED 3

- oceňovať zvláštnosti, krásu a dobro vyplývajúce z vlastnej pohlavnosti a plodnosti
- rozhodovať sa v záujme podpory a ochrany zdravia

B: VYBRANÉ TEMATICKÉ CELKY Z iRVP*(korelácia obsahu predmetu s prierezovou témou)*

Základné školy – 1. stupeň				
Prvý roč. Som na svete z lásky Rodina – ohnisko lásky Dar lásky Spoločenstvo lásky	Druhý roč. Boh mi dôveruje Dôvera v rodine Dôverujeme si navzájom Obnovenie dôvery	Tretí roč. Ježiš uzdravuje Ježiš nám odpúšťa Ježiš nás oslobodzuje Ježiš nás pozýva na hostinu	Štvrtý roč. Cesta nádeje Nádej presahujúca smrť Pramene nádeje	
Základné školy – 2. stupeň				
Piaty roč. Dialóg Boha a človeka Obeta Božieho ľudu Dialóg cez službu	Šiesty roč. Hľadanie pravdy o sebe Konať v pravde	Siedmy roč. Sloboda a človek Sloboda a rozhodnutia Boh oslobodzuje človeka Láska ako princíp slobody	Ôsmy roč. Kto je človek Ľudskosť Kultúra života	Deviaty roč. Zodpovednosť Zodpovednosť za budovanie vzťahov
Stredné školy				
Prvý roč. Byť človekom Na ceste k osobnosti – šance a riziká Boh a človek Človek v spoločenstve		Druhý roč. Hodnoty života		

C: NÁVRH PRÍRUČIEK A POMOCNEJ LITERATÚRY PRE UČITEĽA NV/N

Názov	Špecifikácia
Metodická príručka výchovy k láske a čistote pre I. stupeň ZŠ	kolektív autorov, Katechetická komisia KBS, Bratislava 1999
Metodická príručka výchovy k láske a čistote pre II. stupeň ZŠ	kolektív autorov, Katechetická komisia KBS, Bratislava 1999
Dialóg rodičov s dospelými	Slovenská spoločnosť pre rodinu a zodpovedné rodičovstvo, Slovenská rada rodičovských združení, Metodické centrum Bratislava II, Bratislava 1998
Metodické príručky katolíckeho náboženstva	pre ročníky 1., 2., 3., 5., 6., 7. roč. ZŠ pre ročníky 1, 2. roč SŠ, vydané KPKC v rokoch 2008 až 2010
Učebné osnovy výchovy k manželstvu a rodičovstvu	vydané MŠ SR v marci 2010 podľa jednotlivých stupňov vzdelávania https://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/statny-vzdelavaci-program/vychova_k_manzelstvu.pdf
Výchova k manželstvu a rodičovstvu v edukačnom procese	Alena Molčanová, Jarmila Verbovská, Bratislava 2015, https://mpc-edu.sk/sites/default/files/publikacie/a_molcanova_j_verbovska_a_vychova_k_manzelstvu_a_rodicovstvu_v_edukacnom_procese.pdf
Ako muža a ženu ich stvoril	Ján Pavol II., MPC v Bratislave, 2007
Gary chapman : 5 jazykov lásky	Tajomstvo lásky, ktorá pretrvá
Teológia tela pre začiatočníkov (stručný úvod do sexuálnej revolúcie Jána Pavla II.)	Christopher West, Novo Millennio, 2010
Láska a zodpovednosť (Výber myšlienok z diela pre učiteľov náboženskej výchovy)	Karol Wojtyła, MPC Bratislava, 2003
https://www.teologiatela.sk/	Pre starších žiakov – literatúra, aktivity, svedectvá
Pietro Faggioni : Život v našich rukách - manuál teologickej bioetiky	Preklad Martin Kolečák, tlač GG Kežmarok, 2012
Manuál bioetiky pre mladých - brožúrka	Kanet, Bratislava, 2015
Ramón Lucas : Bioetika pre všetkých	SSV, Trnava, 2010